

Σεμιναριακό μάθημα ΣΙ 63 2006-2007, εαρ. εξάμηνο, Ολγα Κατσιαρδή-Hering
Ελληνική Επανάσταση 1821

Θεματικές ενότητες υπό εξέταση:

Έθνος, Γένος

Πατρίς

Έλληνας, Ελλάς, Γραικία, Ρωμηός

Επικράτεια,

Χριστιανός, ιερός

Ξένος

Ευρώπη

Άλλοι βαλκανικοί λαοί

Περιεχόμενα πηγών που έχουν μεταγραφεί

A Δημητρίου Καταρτζή, *Συμβουλή στους νέους πώς να ωφελιούνται και να μη βλάπτονται απτά βιβλία τα φράγκικα και τα τούρκικα, και ποιά να 'ναι η καθ' αυτό τους σπουδή*, στο Κ.Θ.Δημαράς, Δημ. Καταρτζής, Τα Ευρισκόμενα, Αθήνα 1970, σ. 43-44

B Κατήχησις πολιτική εις χρήσιν των *Ελλήνων*, συνταχθείσα εν ιταλιστί υπό του φιλέλληνοσ Κ. Α. Π. Μεταφρασθείσα δε αρά Νικολάου Γ. Παγκαλάκη, Εκ της εν Ύδρα τυπογραφίας 1826,

Γ1. Προκηρύξεις Αλ. Υψηλάντη από **Μολδοβλαχία**

Αλ. Υψηλάντης Ισμαήλιον 8. 9. 1820

Προκήρυξις προς το **Έθνος της Μολδαβίας**. 23. 2. 1821

Προσπάθειες συνεννόησης των Φιλικών με τους Σέρβους για συμμαχία [1820-1821]

Προκήρυξη Αλέξανδρου Υψηλάντη 24/2/1821

2. Εθνικές Συνελεύσεις της Επανάστασης (διακηρύξεις και έγγραφα αντιπροσώπων Κρητών, Ερμούπολιτών, Ηπειρωτών, Σμυρναίων προς τις Εθν. Συνελεύσεις)

3. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΚΑΛΤΕΖΩΝ, 21. Μαΐου 1821

4. Έλληνες και **Ξένοι** κατά την *Νομικήν Διάταξιν της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος ή Οργανισμού του Αρείου Πάγου, Γερουσίας της Ανατολικής Ελλάδος* [συντάχθηκε με πρωτοβ. του Αλ Μαυροκορδάτου) 1821

5. Έλληνες κατά το Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος κατά την εν Επιδαύρω Α' Εθνικήν Συνέλευσιν (1.1.1822)

6. Έλληνες κατά τον Νόμο της Επιδαύρου, ήτοι Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος κατά την εν Αστρει Β' Εθνικήν Συνέλευσιν, (29. 3. 1822)

7. Έλληνες κατά το Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος κατά την εν Τροιζήνι γ' Εθνικήν Συνέλευσιν (1827)

8. Προκηρύξεις της Επανάστασης προς Αθηναίους, Ολυμπίους, Ύδραίους, Πελοποννησίους, κ.λπ.

Α Δημητρίου Καταρτζή, *Συμβουλή στους νέους πώς να ωφελιούνται και να μη βλέπτονται απτά βιβλία τα φράγκικα και τα τούρκικα, και ποιά να 'ναι η καθ' αυτό τους σπουδή*, στο Κ.Θ.Δημαράς, Δημ. Καταρτζής, Τα Ευρισκόμενα, Αθήνα 1970, σ. 43-44

[1783] «Λέγοντας 'Ρωμῆό χριστιανό εννοώ έναν πολίτη ενού ἔθνους, που με τα δυ' ονόματ' αυτά τον δηλούνε αυτόνα να 'ν' ένα μέλος αυτηνῆς της πολιτικής κοινωνίας, απτήν οποία και παρονομάζεται. Αυτή λοιπόν έχοντας γνωστούς νόμους πολιτικούς, και ρητούς κανόνες εκκλησιαστικούς, τον κάμνει τέτοιον, και διαφορετικό από κάθε άλλον, που να 'ναι μέλος σ' ἄλλην πολιτεία με ἄλλη θρησκεία. Η ιδέα πλην του χριστιανού επεκτείνεται ὅξ' απτόν παρόντα βίο και σε μια ἄλλη ζωῆ μέλλουσα· ὅθεν συνάγει πως ο τέτοιος πολίτης μας έχει να γένεται ποιός και κατά τούτο, ἤ μάλιστα να είν' εκείνος ο βίος το σκοπιμότατο τέλος ού' ἐνεκά του, ειδέ ο παρών, να είναι το ἐνεκά του.

Ομολογῶ στον αυτόν καιρό, πως εμεῖς δεν εἴμαστε ἔθνος που να φορμάρομε καθ' αυτό πολιτεία, ἀλλά εἴμαστε υποτελεῖς σε ἄλο επικρατέστερο· για τούτο και πέρνωντάς το απτόν ορισμό του πολίτη που δίδ' ο Αριστοτέλης, μας κατηγοροῦνε μερικοί Φράγκοι πως δεν ἔχομ' εμεῖς πατρίδα· δεν είν' ὅμως ἔτζη· γιατί ο ρηθείς, με τούτο διακρίνει τον πολίτη απτά αιχμάλωτα ἔθνη, που ελέγονταν εἰλωτες και περίοικοι, οι οποίοι εδούλευαν τους Σπαρτιάταις και τους Κρητικούς σαν καθ' αυτό γεωργοί τους. Εμεῖς ὅμως συν Θεῷ δεν εἴμαστε τέτοιοι, κ' ἀνίσως, ναί, δε μετέχομε στη διοίκησι της πολιτείας των κρατούντων μας κατά πάντα, μ' ὅλον τούτο δεν εἴμαστε σ' αυτήν με την ολότη ἀμέτοχοι. Ὅθεν και συνιστοῦμ' ἕνα ἔθνος που εν ταυτῷ μας δένουν οι εκκλησιαστικοί μας ἄρχοντες με τη διοίκησι την ἀνώτατη κ' ἀναμεταξύ μας· αυτοί και σε πολλά είναι κ' ἄρχοντές μας πολιτικοί· πολλοί μας νόμοι πολιτικοί με ὄνομ' ἀντέτ (συνήθειαις), κ' ὅλοι μας οι εκκλησιαστικοί με ὄνομ' ἀγίν (θρησκεία) ἔχουν κύρος ἀπό την αυτοκρατή εξουσία. Ἐχει το ἔθνος μας σε πολλότατα της Τουρκίας μέρ' υποστατικά, και σε πολλά μέρη και μικρούτζικα συστήματα πολιτικά με προνόμια. Εἶναι τόσοι στο γένος μας πώχουνε ἀξιώματα, δηλαδή πατριάρχαι, ἀρχιερεῖς και αυθένται με μαπαρία βασιλικά· ἀλλά, κ' απ' αυτουνοῦς κ' ἄλλους, μερικοί φοροῦνε καβάδι, καθώς είν' ο οικουμενικός, ο μέγας δραγωμάνος, πολλαῖς φοραῖς κ' οι μπασαπικεχαγιάδες της Βλαχομπογδανιάς· οι δύο αφεντάδες ὅμως των Βλαχομπογδάνων ἀπό καβάδι και πολύ παραπάνου φοροῦν, κ' 'εν' απτά βασιλικά τα παράσημα, την κάμπανιτζα, κ' ἀξιώνονται να βλέπουν ἀμέσως και βασιλικό πρόσωπο. Αυτοί ὅλοι λοιπόν πολλά καλά συμμετέχουν στο πολίτευμα, και συμπεριλαμβάνονται ακριβῶς στον ορισμό που εἶπαμε του Αριστοτέλη, και μετ' αυτουνοῦς ἀναγκαίως ὅλ' ὅσ' είν' ἀπουκάτου τους, τόσ' ιερωμένοι και τόσοι ἄρχοντες, κ' ὅλ' ὅσοι ἔχουν δίκηο κ' ἀράδα να γένουν τέτοιοι, δηλαδή ὅλ' οι Ρωμηοί· τα οποία ὅλα αυτά τα 'χομ' εμεῖς, μόνε και μόνε με το Ουρούμ χριστιγιάν ὄνομα.[...]

Όντας λοιπόν κ' εμείς οπωσούν ένα **έθνος**, κ' έχοντας **πατρίδα** φίλον έδαφος, πρέπει να 'χουμε ιδέαις που μας τεριάζουν, η οποίαις κ' είν' άλλαις κ' αλλιώτικαις από της τούρκικαις, ιταλικαίς ή φραντζέζικαις, και για τούτο χαρακτηρίζοντας το **έθνος** μας πρέπει να σπουδάζ' ένας **Ρωμηός χριστιανός** να της αποχτά · και ή σπουδάζει και διαβάξει βιβλία τούρκικα, ή επέρχεται και μαθαίνει βιβλία φράγκικα, πρέπει σα μέλισσα ν' απανθίζη της οικείαις του, τότε δια να της φρονή, όσο και δια να της κοινολογά' εις το **έθνος** του, με το στόμα ή με το κοντύλι · ωσάν οπού με τέτοιον τρόπο κάμν' εκείνο πώκαμαν και οι Έλληνες, Πλάτων και άλλοι, που πηγαίνοντας στην Αίγυπτο και Ινδία, και μαθαίνοντας τη σοφία τους, γύρισαν πίσου στο **έθνος** τους και την **πατρίδα** τους, και εκοινολόγησαν κ' επαράδοσαν σ' αυτουνούς τα πλούτη που κέρδησαν. [...]

Πέ με, τί Τούρκος είν' ένας Τούρκος να 'χ' ιδέαις της Περσίας, να περσιζ' ακολουθώς και να φρονή τα της θρησκείας της, και να λέγετ' άμα οσμανλής και μουχαμμεντής; Τον τέτοιον μήτ' οι Τούρκοι τον αγαπούν, που τον βλέπουν αλλότριό τους, μήτ' οι Πέρσαι που τον έχουν Τούρκο, δεν τον πιστεύουνται, αλλά κ' οι δύο τους τον μισούν και τον ονομάζουνε ραφαζή. Και τί Φραντζέζος είν' ένας Φραντζέζος, ή Εγγλέζος ένας Εγγλέζος να φρονή τά των Εγγλέζων ή τα των Φραντζέζων πολιτικά κ' εκκλησιαστικά; Τον τέτοιον πάντα ο Εγγλέζος τον λέγει σκυλί, κ' ο Φραντζέζος καλβίνο και προδότη της **πατρίδας** του. Λοιπόν κ' ένας δικός μας, τί **Ρωμηός** και τί **Χριστιανός** είναι σα συνάζ' ιδέαις οθνείαις, σαν της πρεσβεύη και της κηρύττη ενάντια στις δικαίς του πώπρεπε να'χη; Δεν είν' τάχα σεσηπός μέλος, λειποταξίας, αυτόμολος στους εχθρούς μας, κ' ανάξιος νάχη τα ονόματά του, που για λόγου του δεν μπορεί ναύρη ποτέσ του πιο τιμημένα; [...]

Αλλά κ' αυτ' η υπερβολική κλίσι στην **ελληνική** παιδεία και γλώσσα που μερικοί σπουδαίοι μας ακολουθούν, ώστε που το 'χουν τμή τους να επιγράφονται κ' **Έλληνες**, είναι ανάξιο πράγμα σ' έναν **Ρωμηό χριστιανό** . Ωσάν οπού εμείς κατά πρώτον ονομαστήκαμε **Γραικοί** , ζαερ καθώς και το λέν από κανέναν μεγάλο άνθρωπο, που αναμφιβόλως ελέγονταν βασιλεύς τότες)γιατί ο τυχών δε δίνει όνομα σ' ένα **έθνος**) και με ταυτό τόνομα μάς εγνώρισαν τα δυτικά σ' εμάς **έθνη** · εμείς κατόπι τ' αλλάξαμ' αυτό κ' επήραμε το **Έλληνες** όνομα, τα ειρημένα όμως **έθνη** δε μας το άλλαξαν · μόνε τα ανατολικά π' ως εικός τότες μας πρωτογνώρισαν, μάς έλεγαν Γιουνανί, Ίωνες. Μετά Χριστόν, αφ' ού δεχτήκαμε την πίστι μας, ονομαστήκαμε **χριστιανοί**, κ' ελέγαμ' **Έλληνες** τους ειδωλολάτραις, όνομα θρησκείας. Μετοικίζοντας μετά ταύτα ο μέγας Κωνσταντίνος το βασίλειο στην Κωνσταντινούπολι, ονομαστήκαμε **Ρωμαίοι**, κ' έτζη μάς έλεγαν όλα τα έθνη του κόσμου, κ' ακολούθησε πάντα να λέμε τους ειδωλολάτραις με το **Έλληνες** όνομα. Αφ' ού υπερίσχυσαν στην Ιταλία οι Λομπάρδοι εις καταφρόνιο ελέγαμε τους κάτοικους της Ρώμης Λομπάρδους και εις αντέλογον μάς έλεγαν εκείνοι **Γραικούς** εννοώντας μας **Έλληνες**, και δίδοντας αιτιολογία , ότι δεν είμαστε πλέον **Ρωμαίοι**, γιατί δε λαλούμε τη γλώσσα τους, μήτ' ακολουθούμε τα ήθη τους, μήτε φορούμε τα ρούχα τους · οι δικοί μας όμως ποτέ δεν το δέχτηκαν· πλην επικράτησε τούτο και στην επίλοιπη Ευρώπηνα μας το λέν, κ' έμειναν μόν' της πρεσβυτέρας Ρώμης οι κάτοικοι να λέγουντ' εκεί **Ρωμάνοι**, ό εστι **Ρωμαίοι** · μ' όλον τούτο τ' ανατολικά έθνη όλο μας λέγουνε **Ρούμ** ή Ουρούμ. Κ' εμείς το φυλάγουμε και λέγουμαστε **Ρωμηοί** με μια λίγη μεταβολή μόνε στην προφορά του. Λοιπόν εκείνο τόνομα, που επό Χριστού ώς την αιχμαλωσία μας τόσους αιώνες έλαβε χρήσι, κ' η σημασία του βεβαιώθηκε με παραγραφή χρόνων αμνημονεύτων να σημαίνη ειδωλολάτρη, πώς μερικοί σπουδαίοι ενάντια και στους

κανόνες της γραμματικής τολμούν ν' αλλάζουν σημασία λέξεις, και να λέν τον εαυτό τους Έλληνες, και να μην το 'χουν πρόκριμα καθό χριστιανοί, και ατιμία, καθό Ρωμηοί, που οι γονείς μας Ρωμαίοι δεν το εδέχτηκαν όξ' από έναν, τον παραβάτη Ιουλιανό, που ενασμενίζονταν να λέγεται Έλληνας; [...]

Β Κατήχησις πολιτική εις χρήσιν των Ελλήνων, συνταχθείσα εν ιταλιστί υπό του φιλέλληνοσ Κ. Α. Π. Μεταφρασθείσα δε παρά Νικολάου Γ. Παγκαλάκη, Εκ της εν Ύδρα τυπογραφίας 1826,

§1 ότι δικαία η Ελληνική Επανάστασις

Ερ. Δια ποίαν αιτίαν εσηκώθησαν οι Έλληνες, και συγκροτούν τον παρόντα αγώνα κατά της Οθωμανικής Πόρτας;

Απ. α' Δια να υπερασπισθουν και να διατηρήσουν την ιεράν των θρησκείαν · β' δια ν' αναλάβουν την ιδίαν αυτών ανεξαρτησίαν και την του Ελληνικού Έθνουσ. γ' Δια ν' αναλάβουν την ιδιότητα και τα δικαιώματα του ανθρώπου, και την ιδιοκτησίαν, την οποίαν ήρπασε βιαίως από τους προγόνους των ο Οθωμανικός δεσποτισμός.

Ερ. Ο αγών λοιπόν, τον οποίον συγκροτούν οι Έλληνες είναι καθ' εαυτόν δίκαιος;

Απ. Είναι ιερός, νόμιμος, και απαραίτητος

Ερ. Δια τί τον ονομάζεις ιερόν;

Απ. Διότι αποβλέπει την διατήρησιν και υπεράσπισιν της ιεράς Χριστιανικής Θρησκείας[...]

Ενόσω οι Έλληνες διατηρούν την θρησκείαν των πάντοτε ενθυμούνται ότ' είναι Έλληνες, και όχι Τούρκοι ενθυμούνται τί ήσαν και τί υπήρξαν ποτε · ενθυμούνται όσα είχαν και ότι η γη της Ελλάδος ήτον ιδική των ιδιοκτησία. [...]

Οι Έλληνες εξακολουθούντες πάντοτε την Θρησκείαν των, θεωρούν ως φίλους και αδελφούς των όλους τους Ευρωπαίους [...] Χριστιανούς κάθε δόγματος μάλλον, παρά τους Τούρκους, από τους οποίους εξεύρουν ότι κυττάζονται ως κύνες, κατ' αξίωμα της Μωαμεθανικής Θρησκείας.

Γ 1. Προκηρύξεις Αλ. Υψηλάντη από Μολδοβλαχία

Ι. Φιλήμονος, Δοκίμιον Ιστορικόν περις της Ελληνικής Επαναστάσεως, τ. Α, σ. 377-379

Εγκύκλιος του Αλ. Υψηλάντη από την Κισινεύη, 1820

[377] «Πανιερώτατοι και Θεοπρόβλητοι Μητροπολίται, Θεοφιλέστατοι άγιοι Επίσκοποι, εν Χριστώ μοι πατέρες σεβάσμιοι, ευγενέστατοι και εντιμότατοι Άρχοντες και προεστώτες σεβάσμιοι, ευγενέστατοι και εντιμότατοι Άρχοντες και προεστώτες πασών των Κυκλάδων νήσων και λοιποί ωσαύτως αγαπητοί αδελφοί Νησιώται!

Χρέος απαραίτητον νομίζων το να αποκαταστήσω τον εαυτόν μου, όσον το δυνατόν, συντελεστικόν εις την ευτυχίαν της ποθητής μοι **πατρίδος**, της οποίας καυχόμαι ότι είμαι τέκνον πιστόν και γνήσιον, απρησιάζομαι με θάρρος δια της παρούσης μου επιστολής, δηλοποιών προς υμάς άπαντας το πόσον πρέπει να ωφεληθώμεν εκ του ενεστώτος αρμοδίου καιρού [378] δια μικράς τινας θυσίας, δια να αναλάβωμεν τα προπατορικά ημών δικαιώματα και αυτήν την τελείαν ελευθερίαν μας.

[...] Ας παύσωμεν πλέον δια την αγάπην και πίστιν, οπού χρεωστούμεν εις την θαυμαστήν ημών **πατρίδα**, από του να παρασυρώμεθα από την αλογίαν των παθών μας.

Ας ατενίσωμεν εις τα κατέναντι ημών σεβαστά μνημεία των προπατόρων μας.

[...] Υμείς δε, Σεβασμιώτατοι ημών ποιμένες, τας χείρας προς τον Θεόν αίροντες, και με τας ευλογίας σας τας κεφαλάς ημών καλύπτοντες, εύχεσθε υπέρ της τελείας των τυράννων εξολοθρεύσεως. Υμείς δε άρχοντες και προεστώτες δείξατε το καλόν παράδειγμα με τα έργα, εις τον υφ' υμάς λαόν · [...] συμβουλευέσθε τους γνώσιν και πείραν παραγμάτων έχοντας πεπαιδευμένους τους **έθνους** μας [...] προφθάσατε εις τους χρήζοντας τα αναγκαία μέσα, και προπορεύεσθε. Και υμείς, λοιπόν, αγαπητοί αδελφοί **Έλληνες**, δείξατε την απαιτουμένην υποταγήν και ευπείθειαν εις τους μεγαλητέρους σας· ζωσθητες τα σπαθιά σας, [...] και συνεριζόμενοι ο εις προς άλλον γενναίως να τρέξητε όλοι ομού εις τον υπέρ της δόξης θάνατον.[...]

Αλ.Υψηλάντης Ισμαήλιον 8. 9. 1820

Ι. Φιλήμονος, *Δοκίμιον Ιστορικόν περίς της Ελληνικής Επαναστάσεως*, τ. Α, σ.222-224

«Γενναίοι Πλοίαρχοι της Ελλάδος

Συμπατριώται! προς σας αποτεινεί η **Ελλάς**, η δυστυχής ημών μήτηρ και **πατρίς**, την φωνήν της. Περικυκλουμένη πανταχόθεν από παντοία δεινά, εις σας επιστηρίζει την άγκυραν των ελπίδων της, και από σας μόνον προσμένει μικράν ελάφρωσιν των δυστυχιών της. Η ιδική σας γενναιότης διετήρησεν έως σήμερον το εθνικόν εκείνο φρόνημα, το οποίον ανέδειξέ ποτε τους προπάτοράς μας **Έλληνας** υπερτέρους πάντων των εθνών. Η ιδική σας αφοβία και ευτολμία απεκατέστησε το ελληνικόν όνομα σεβαστόν εις όλον τον κόσμον, και τα εισέτι ζωντανά κατορθώματά σας απέδειξαν τρανώτατα, ότι το ελληνικόν **έθνος** ου μόνον δεν εξαλείφθη από τον κώδικα των **εθνών**, ως [σ. 223] πολλοί το νομίζουσιν, αλλ' ότι μάλιστα εμπνευσμένον από το αυτό πνέυμα της φιλο**πατρίας**, το οποίον εδόξασε τους προπάτοράς του και τους ωδήγησεν εις τον ναόν της αθανασίας, καταφρονεί τους μεγαλωτάτους κινδύνους και τρέχει με γιγανταία βήματα εις το αυτό στάδιον, μιμούμενον τας αρετάς εκείνων.

Αλλ' εν ώ της Ευρώπης όλης αι φιλόανθρωποι Διοικήσεις, όσαι θεωρούσι την άθικτον **ιερότητα** των εθνικών διακαιωμάτων ως την μόνην βάση της ευδαιμονίας παντός **έθνους**, μας δίδουσι καθημερινώς σημεία προφανέστατα της μεγάλης των χαράς δια τας προόδους της **πατρίδος** μας, η **Αγγλία**, η φιλοδέσποτος εκείνη και μισάνθρωπος, η εις τον ανώτατον βαθμόν φίλαντος Δύναμις, αγωνίζεται με παντοίους τρόπους, όχι μόνον εις τον ευροούντα δρόμον των ευτυχών προόδων μας να βάλη εμπόδια, αλλά και εντελή εξολοθρευμόν να μας επιφέρη. [...] Αύτη, όταν είδεν αναζωογονούμενον το εμπόριον των **Γραικών**, επρόβαλεν εις την υψηλήν Βουλήν, ότι ο δαυλός εκείνος, τον οποίον όλα τα **έθνη** ενόμιζαν σβυσμένον και καταπαραχωμένον εις την στάκτην, ήρχισε να αναδίδη σπινθήρας λαμπρούς και επαπειλόντας πυρκαϊάν μεγάλην. Αυτή και τώρα θεωρεί τόν

επαυξάνοντα αριθμόν των εμπορικών ημών πλοίων με όμματα ζηλότυπα και φθονερά· γνωρίζει, ότι από σας μπορούν να γεννηθώσι πάλιν εκείνοι οι λαμπροί ήρωες της Σαλαμίνας, οι οποίοι με μικρότατον [σ. 224] αριθμόν πλοιαρίων εξωλόθρευσαν τους πολυαριθμούς στόλους των βαρβάρων, τους κατακαλύψαντας τας θαλάσσας της Ελλάδος, και προβλέπει τέλος πάντων, ότι από σας μόνον ημπορεί ποτε να εμποδισθεί εις το να εκτελέση τους μυσταρούς και φθοροποιούς σκοπούς της.

[...] Ναι, φίλτατοι ομογενείς, η ομόνοια είναι η μόνη ζωογόνος ψυχή, η μόνη ακαταμάχητος δύναμις οποιασδήποτε κοινωνίας. Αν οι προπάτορες ημών εφρόντιζαν να φυλάξη έκαστος την μερικὴν του πατρίδα την νήσον του ή το άτομόν τους μόνον, βέβαια ήθελον εξολοθρευθή εν ροπή οφθαλού από τους βαρβάρους, και ούτε κάν τό όνομά των ήθελεν ονομάζεσθαι σήμερον [...]

Υδριώται, Σπετσιώται, ψαριανοί κα πάντες οι πλοίαρχοι της Ελλάδος, ο κίνδυνος είναι εγγύς, ο εξολοθρευμός σας απαραίτητος, άν δεν προλάβετε να ετοιμασθήτε. Τα προς την πατρίδα ιερά χρέη με παρακινούσι να σας το προειδοποιήσω και να σας προβάλω την γνώμην μου. Ακούσατέ την, βάλετέ την εις πράξιν, και σας ορκίζομαι εις το όνομα της πατρίδος μας, ότι η σωτηρία σας είναι βεβαιωτάτη.

[...] Έκαστος πλοίαρχος ας νομίξη εις το εξής χρέος του ιερώτατον το να ήναι πάσαν στιγμήν έτοιμος να τρέχη εις βοήθειαν των κινδυνευόντων ομογενών του, είτε εις λιμένα, [...]

Μακαρία, ως Ελλάς, εάν τα πιστά σου τέκνα ακούσωσι την φωνήν σου ταύτην!

«Το παρόν μου εσφραγίσθη και εδόθη εν Ισμαηλίω τη 8 Σεπτ. 1820

Αλέξανδρος Υψηλάντης.

Προκήρυξις προς το Έθνος της Μολδαβίας, 23. 2. 1821

Ι. Φιλήμονος, *Δοκίμιον περί της Ελληνικής Επανάστασεως*, τ. 1, σ. 289

Κάτοικοι της αυτής επαρχίας Μολδαβίας, σας γνωστοποιώ, ότι θεία συνάρσει άπασα η Γραικία ύψωσεν από την σήμερον τας σημαίας από όλα τα μέρη του ζυγού της τυρανίας, ζητούσα την ελευθερίαν της. Εγώ με όλους τους συμπατριώτας μου πηγαίνω εκεί, όπου με καλούσιν αι σάλπιγγες του έθνους και της πατρίδος μου. Όθεν σας πιστοποιώ και σας εγγυούμαι, τόσον από μέρους μου, όσον και από μέρους όλων των συμπατριωτών μου των υπαρχόντων ενταύθα, και τους οποίους έχω την τιμήν να διοικώ, ότι θέλετε έχει πάσαν άνεσιν και ασφάλειαν και δια τα υποκείμενά σας, και δια τα υπάρχοντά σας. Δια τούτο έκαστος να θεωρή με την αυτήν ελευθερίαν, εις ήν ευρίσκεσθε, τα χρέη και τας υποθέσεις του, και μηδαμώς μη συγχισθήτε διατα κινήματά μου, διότι η εξουσία και η διοίκησις αυτού του Πριγκιπάτου μένει και ήδη υποτελούσα δια των αυτών νόμων να εκτελέση τας υποθέσεις της. Εν αληθεία σας λέγω, ώ κάτοικοι της Μολδαβίας, ότι η ουράνιος πρόνοια σας εχάρισε Αυθέντην, όστις σήμερον διοικεί, τον Μιχαήλ Βοεβόδα Σούτσον, ένα προστάτην μετ' επιμελείας των δικαιωμάτων της πατρίδος σας, ένα πατέρα και καλοθελητήν σας. [...] Εάν όμως, εκ περιστάσεως, τινές απηλπισμένοι Τούρκοι ήθελαν έλθη εις το έδαφός σας, μη φοβηθήτε διόλου, διότι ισχυρά δύναμις ευρίσκεται ετοιμή, δια να τιμωρήση την τόλμην των.

Εξεδόθη εις την πόλιν Ιασίου σήμερον τη 23 Φεβρ. 1821

Αλέξανδρος Υψηλάντης

Προσπάθειες συνεννόησης των Φιλικών με τους Σέρβους για συμμαχία [1820-1821]

Ι. Φιλήμονος, *Δοκίμιον περί της Ελληνικής Επανάστασεως*, τ. 1, σ. 117-120

[Ο δε Υψηλάντης, διαπραγματευόμενος εν τω διαστήματι αυτώ μετά του Μιλόσκη, έφθασεν εις έν λίαν ευχάριστον τέρμα, συμφωνηθέντων των όρων μιας μεταξύ **Ελλάδος** και **Σερβίας** συνθήκης συμμαχίας και επιμαχίας. Ιδού]

Αι μεταξύ Ελλάδος και Σερβίας Συνθήκαι

Εν ονόματι της Παναγίας Τριάδος και έμπροσθεν του ακοιμήτου και παντεφόρου όμματος του πανταχού παρόντος αληθινού Θεού, ιδού εκτίθενται ήδη και εγγράφως αι μεταξύ **Ελλάδος** και **Σερβίας** αμοιβαίαι συνθήκαι· ένθα, εκτελεσθέντων πρώτον κατά το εικός των προς Θεόν ευχών και ευλογιών και όλης απλώς της αναγκαίας ύλης, εξ ής τα καθ' υπόσχεσιν άρθρα, εγένετο η παρούσα έγγραφος απόφασις περί των εγκρθέντων, ως εν τοις εξής

Προς ένδειξιν δε πιστότητος και ασφαλείας των κοινή γνώμη εγκρθέντων και υποσχεθέντων εγγυώνται.

Ο μεν Εκλαμπρότατος Πρίγκιψ κύριος Αλέξανδρος Τψηλάντης από μέρους της **Ελλάδος**, επ' ονόματι και των λοιπών συνηνωμένων και συμμαχικών επαρχιών, ο δε Ενδοξότατος Μήλοσης Ομπρενοβήκη μετα των Ευγενεστάτων Κνιάζιδων και των κατά τόπους προεστώτων από μέρους της **Σερβίας**.

Οι υπογεγραμμένοι βεβαιούμε τον Εκλαμπρότατον Πρίγκιπα κύριον Αλέξανδρον Υψηλάντην, ότι δεχόμεθα τον δεσμόν της ενώσεως· διο και συνενούμεθα μετά τη **Ελλάδος** και λοιπών συνηνωμένων και συμμαχικών επαρχιών, καθ' όλους τους λόγους της πολιτικής ενώσεως· ένθα και υποσχόμεθα εν καθαρώ συνειδότι, ως ορθόδοξοι Χριστιανοί και ως τίμιοι άνθρωποι τα εξής.

1. Συμμαχίαν και επιμαχίαν παντοτεινήν και αδιαχώριστον εν παντί καιρώ και ανάγκη καθ' όλας τας περιστάσεις
2. Προστασίαν και επιστασίαν ειλικρινή και άδολον και γενικώς και μερικώς
3. Υποδοχήν, φιλοξενίαν, φιλοφροσύνην, περιποίησην, αδελφικήν και άσυλον αβίαστον προς πάντας τους εκ περιστάσεων καταφεύγοντας εκ της Ελλάδος εις την **Σερβίαν**.
4. Βοήθειαν αδελφικήν και ανάλογον με τας εκ περιστάσεων τυχούσας στενοχωρίας.
5. Υπόληψιν, τιμιότητα και υπακοήν αδίστακτον εις πάσαν έντιμον και νόμιμον απόφασιν περί των κοινών συμφερόντων.

6. Χρείας καλούσης, ελευθέραν διάβασιν δια της Σερβίας, εις την Ελλάδα κατά τας τυχούσας περιστάσεις.
7. Ασφάλειαν και περιποίησιν καθ' όλους τους δυνατούς τρόπους, πρὸς ὄντινα επίσημον εξαποστείλῃ ο Ἐκλαμπρότατος Πρίγκιψ κύριος Αλέξανδρος Ὑψηλάντης εις την Σερβίαν.
8. Εἰς διάστημα τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον υποσχόμεθα να ευρεθῶμεν ἔτοιμοι εἰς ἀντίστασιν του εχθροῦ με ὅλην τὴν δυνατὴν πολεμικὴν ἐτοιμασίαν.
9. Βεβαιούμεν, ὅτι ποτέ δεν θέλομεν παύσει πολεμοῦντες τον εχθρόν τῆς Πίστεως και τῆς Ἀνθρωπότητος, εἰμὴ ὅταν ἀποκατασταθῇ τελεία ἀνεξαρτησία καθ' ὅλας τας συνηνωμένας και συμμαχικὰς ἐπαρχίας.
10. Βεβαιούμεν τέλος πάντων ἀπὸ μέρους ὅλης τῆς Σερβίας, ὅτι με μίαν γνώμην, με μίαν θέλησιν και με μίαν ἀπόφασιν ὅλοι ομοῦ υποσχόμεθα να φυλάξωμεν ἀμεταθέτως ὅλα τα υποσχεθέντα, ἔτι δε και ὅ,τι ἄλλο εκ περιστάσεως κριθῆ ἀναγκαῖον ὑπὲρ πίστεως και πατρίδος.

Ταῦτα ἡ Σερβία πρὸς τὴν Ελλάδα και λοιπὰς συνηνωμένας συμμαχικὰς ἐπαρχίας πρὸς ἀμοιβαίαν ἐντιμον και νόμιμον συμμαχίαν και ἐπιμαχίαν πρὸς αὐξήσιν και στερέωσιν ὅλων των κοινῶν συμφερόντων, και πρὸς διατήρησιν τῆς κατὰ νόμον ἐσωτερικῆς και ἐξωτερικῆς εὐταξίας. Ἐνθα υποβεβαιούνται μεθ' ὄρκου και ἐν καθαρῷ συνειδότι ἐξ ἀμφοτέρων των μερῶν, ἵνα ἔχωσι το κύρος ἐν παντί καιρῷ και τόπῳ και νομίμῳ κριτηρίῳ, και ἐμπροσθεν των ἀπροσωλήπτων νόμων και του ἔθνους.

(υπογεγραμμένος) Αλέξανδρος Ὑψηλάντης

[ὅμως ἀπεσταλμένος πρὸς τους Σέρβους Ἀριστείδης Παπάς συνελήφθη ἀπὸ τους αὐστριακοὺς συνοριακοὺς φρουροὺς κατὰ τὴν πορεία του να συναντήσῃ τον Μίλος Ομπρένοβιτς και ἔτσι δεν ἔφτασε το κείμενο)

Προκήρυξη Αλέξανδρου Ὑψηλάντη 24/2/1821

I. Φιλήμονος, *Δοκίμιον Ἱστορικόν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, τ. Β, 79-82

ΜΑΧΟΥ ΥΠΕΡ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ἡ ὥρα ἦλθεν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες!

Οἱ ἀδελφοί μας και φίλοι εἶναι πανταχοῦ ἔτοιμοι· οἱ Σέρβοι, οἱ Σουλιῶται, καὶ ὅλη ἡ

Ἡπειρος οπλοφορούντες μας περιμένουν· ας ενωθώμεν λοιπόν με ενθουσιασμόν! Ἡ **Πατρίς** μας προσκαλεῖ!

Ἡ Ευρώπη προσηλόνουσα τους οφθαλμούς της εἰς ἡμᾶς, ἀπορεῖ διὰ τὴν ἀκινήσιαν μας· ας ἀντηχήσωσι λοιπόν ὅλα τὰ ὄρη τῆς **Ελλάδος** ἀπὸ τὸν ἦχον τῆς πολεμικῆς μας σάλπιγγος καὶ αἱ κοιλάδες ἀπὸ τὴν τρομερὰν κλαγγὴν τῶν ἀρμάτων μας. Ἡ Ευρώπη θέλει θαυμάσει τὰς ἀνδραγαθίας μας οἱ δὲ τύραννοι ἡμῶν τρέμοντες καὶ ὠχροὶ θέλουσι φύγη ἀπ' ἐμπροσθέν μας.

Οἱ φωτισμένοι λαοὶ τῆς Ευρώπης ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἰδίας ευδαιμονίας καὶ πλήρεις ευγνωμοσύνης διὰ τὰς πρὸς αὐτοὺς τῶν προπατόρων μας εὐεργεσίας, ἐπιθυμοῦσι τὴν ἐλευθερίαν τῆς **Ελλάδος**.

Ἡμεῖς φαινόμενοι ἄξιοι τῆς προπατορικῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ παρόντος αἰῶνος εἴμεθα εὐέλπιδες, νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν υπεράσπισιν αὐτῶν καὶ εἰς βοήθειαν πολλοὶ ἐκ τούτων φιλελεύθεροι θέλουσιν ἔλθῃ, διὰ νὰ συναγωνισθῶσι με ἡμᾶς. Κινηθεῖτε, ὦ φίλοι, καὶ θέλετε ἰδῆ μίαν κραταιὰν δύναμιν νὰ υπερασπισθῇ τὰ δίκαιά μας! Θέλετε ἰδῆ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν μας πολλοὺς οἵτινες παρακινούμενοι ἀπὸ τὴν δικαίαν μας αἰτίαν, νὰ στρέψωσι τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ ενωθῶσι με ἡμᾶς· ας παρρησιασθῶσι με εὐκρινὲς φρόνιμα, ἡ **Πατρίς** θέλει τοὺς ἐγκολπωθῇ! Ποῖος λοιπόν ἐμποδίζει τοὺς ἀνδρικούς σας βραχίονας; Ὁ ἀνανδρὸς ἐχθρὸς μας εἶναι ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος.

Οἱ στρατηγοὶ μας ἐμπειροὶ, καὶ ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς γέμουσιν ἐνθουσιασμοῦ! Ἐνωθήτε λοιπόν, οἱ ἀνδρεῖοι καὶ μεγαλόψυχοι Ἕλληνες! Ἀς σχηματισθῶσι φάλαγγες ἐθνικαί, ας ἐμφανισθῶσι **πατριωτικά** λεγεῶνες, καὶ θέλετε ἰδῆ τοὺς παλαιοὺς ἐκεῖνους κολοσσούς τοῦ δεσποτισμοῦ νὰ πέσωσιν ἐξ ἰδίων, ἀπέναντι τῶν θριαμβευτικῶν μας σημαίων. Εἰς τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγός μας ὅλα τὰ παράλια τοῦ Ἰονίου καὶ Αἰγαίου πελάγους θέλουσιν ἀντηχήσῃ· τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐν καιρῷ εἰρήνης ἤξευραν νὰ ἐμπορεύονται καὶ νὰ πολεμῶσι, θέλουσι σπεῖρῃ εἰς ὅλους τοὺς λιμένας τοῦ τυράννου με τὸ πυρ καὶ τὴν μαχαίραν τὴν φρίκην καὶ τὸν θάνατον.

Ποῖα ἐλληνικὴ ψυχὴ θέλει ἀδιαφορήσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς **Πατρίδος**; Εἰς τὴν Ρώμην ἕνας τοῦ Καίσαρος φίλος σείων τὴν αἱματομένην χλαμύδα τοῦ τυράννου ἐγείρει τὸν λαόν. Τι θέλετε κάμῃ σεις ὦ Ἕλληνες, πρὸς τοὺς ὁποῖους ἡ **Πατρίς** γυμνὴ δεικνύει μεν τὰς πληγὰς τῆς καὶ με διακεκομμένην φωνὴν ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν τέκνων τῆς; Ἡ θεῖα πρόνοια, ὦ φίλοι συμπατριῶται, εὐσπλαγχνισθεῖσα πλέον τὰς δυστυχίας μας ἠδύοκῃσεν οὕτω τὰ πράγματα, ὥστε μὲ μικρὸν κόπον θέλομεν ἀπολαύσῃ με τὴν ἐλευθερίαν πάσαν ευδαιμονίαν. Ἀν λοιπόν ἀπὸ ἀξιόμημπον ἀβελτηρίαν ἀδιαφορήσωμεν, ὁ τύραννος γενόμενος ἀγριώτερος θέλει πολλαπλασιάσῃ τὰ δεινὰ μας, καὶ θέλομεν καταντήσῃ διὰ παντός τὸ δυστυχέστερον πάντων τῶν ἐθνῶν.

Στρέψατε τοὺς οφθαλμούς σας, ὦ συμπατριῶται! καὶ ἴδετε τὴν ἐλεεινὴν μας κατάστασιν· ἴδετε ἐδῶ τοὺς ναοὺς καπατημένους· ἐκεῖ τὰ τέκνα μας ἀρπαζόμενα, διὰ χρῆσιν ἀναιδεστάτην τῆς ἀναιδούς φιληδονίας τῶν βαρβάρων τυράννων μας· τοὺς οἴκους μας γεγυμνωμένους· τοὺς ἀγροὺς μας λεηλατισμένους καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλεεινὰ ἀνδράποδα.

Είναι καιρός να αποτινάξωμεν τον αφόρητον τούτον ζυγόν, να ελευθερώσωμεν τήν **Πατρίδα**, να κρημνίσωμεν από τα νέφη την ημισέλινον, δια να υψώσωμεν το σημείον δι' ού πάντοτε νικώμεν, λέγω τον Σταυρόν, και ούτω να εκδικήσωμεν την **Πατρίδα**, και την ορθόδοξον ημών Πίστιν από την ασεβή των ασεβών καιαφρόνησιν.

Μεταξύ ημών ευγενέστερος είναι, ος τις ανδρειωτέρως υπερασπισθή τα δίκαια της **Πατρίδος** και ωφελιμωτέρως την δουλεύσει. Το **έθνος** συναθροιζόμενον θέλει εκλέξει τους δημογέροντάς του, και εις την ύψιστον ταύτην βουλήν θέλουσιν υπέκει ολαι μας αι πράξεις.

Ας κινηθώμεν λοιπόν μέ εν κοινόν φρόνιμα, οι πλούσιοι ας καταβάλωσιν μέρος της ίδιας περιουσίας, οι **ιεροί** ποιμένες ας εμπνυχώσωσιν τον λαόν με το ίδιον των παράδειγμα, και οι πεπαιδευμένοι ας συμβουλευσωσιν τα ωφέλιμα. Οι δε εν ξέναις αυλαίς υπουργούντες στρατιωτικοί και πολιτικοί ομογενείς, αποδίδοντες τας ευχαριστίας εις ην έκαστος υπουργεί δύναμιν, ας ορμήσωσιν όλοι εις το ανοιγόμενον ήδη μέγα και λαμπρόν στάδιον, και ας συνεισφέρωσιν εις την **πατρίδα** τον χρεωστούμενον φόρον, και ως γενναίοι ας ενοπλισθώμεν όλοι άνευ αναβολής καιρού με το ακαταμάχητον όπλον της ανδρείας και υπόσχομαι εντός ολίγου την νίκην και μετ' αυτήν παν αγαθόν. Ποίοι μισθωτοί και χαύνοι δούλοι τολμούν να αντιπαραταχθώσιν απέναντι λαού, πολεμούντος υπέρ της ίδιας ανεξαρτησίας; Μάρτυρες οι ηρωικοί αγώνες των προπατόρων μας· Μάρτυς η Ισπανία, ήτις πρώτη και μόνη κατετρόπωσεν τας αητητήτους φάλαγγας ενός τυράννου.

Με την ένωσην, ώ συμπολίται, με το προς την **ιεράν** θρησκείαν σέβας, με την προς τους νόμους και τους στρατηγούς υποταγήν, με την ευτολίμιαν και σταθερότητα, η νίκη μας είναι βεβαία και αναπόφευκτος· αυτή θέλει στεφανώση μέ δάφνας αιθαλείς τους ηρωικούς αγώνας μας· αυτή με χαρακτηήρας ανεξαλείπτους θέλει χαράξει τα ονόματα ημών εις τον ναόν της αθανασίας, διά το παράδειγμα των επερχομένων γενεών. Η **Πατρίς** θέλει ανταμείψη τα ευπειθή και γνήσιά της τέκνα με τα βραβεία της δόξης και τιμής· τα δε απειθή και κωφεύοντα εις την τωρινήν της πρόσκλησιν, θέλει αποκηρύξει ως νόθα και ασιανά σπέρματα, και θέλει παραδώση τα ονόματά των, ως άλλων προδοτών, εις τον αναθεματισμόν και κατάραν των μεταγενεστέρων.

Ας καλέσωμεν λοιπόν εκ νέου, ώ ανδρείοι, και μεγαλόψυχοι Έλληνες, την ελευθερίαν εις την κλασικήν γην της **Ελλάδος**. Ας συγκροτήσωμεν μάχην μεταξύ του Μαραθώνος και των Θερμοπυλών. Ας πολεμήσωμεν εις τους τάφους των Πατέρων μας, οι οποίοι δια να μας αφήσωσιν ελευθέρους επολέμησαν και επέθανον εκεί. Το αίμα των τυράννων είναι δεκτόν εις την σκιάν του Επαμινώνδου Θηβαίου, και του Αθηναίου Θρασυβούλου, οίτινες κατετρόπωσαν τους τριάκοντα τυράννους· εις εκείνας του Αρμοδίου και Αριστογείτονος, οι οποίοι συνέτριψαν τον Πεισιστρατικόν ζυγόν· εις εκείνην του Τιμολέοντος ος τις απεκατέστησε την ελευθερίαν εις την Κόρινθον και τας Συρακούσας, μάλιστα εις εκείνας του Μιλτιάδου και Θεμιστοκλέους του Λεωνίδου και των Τριακοσίων, οίτινες κατέκοψαν τοςάκις τους αναριθμήτους στρατούς των βαρβάρων Περσών, των οποίων τους βαρβαρωτέρους και ανανδροτέρους απογόνους πρόκειται εις ημάς σήμερον με πολλά μικρόν κόπον να εξαφανίσωμεν εξ ολοκλήρου.

Εις τα όπλα λοιπόν, φίλοι, η **Πατρίς μας προσκαλεί!**

Ἄλεξανδρος Υψηλάντης

Την 24 του Φεβρουαρίου 1821

Εἰς τὸ γενικόν στρατόπεδον τοῦ Ιασίου

2. Εθνικὲς Συνελεύσεις

Ἀρχεὶα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας, τ. 3, Αἱ **Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις**, βλ. Καὶ <http://www.parliament.gr/paligenesia> περιεχόμενα κλπ

Σ. 40-41

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ, Α΄ Ἐθνοσυνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου, 15 Ἰανουαρίου 1822

Ἀπόγονοι τοῦ σοφοῦ καὶ φιλανθρώπου ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, σύγχρονοι τῶν νυν πεφωτισμένων καὶ ευνομιουμένων λαῶν τῆς Ευρώπης, καὶ θεαταὶ τῶν καλῶν, τὰ ὁποῖα οὗτοι ὑπὸ τὴν ἀδιάρρηκτον τῶν νόμων Αἰγίδα ἀπολαμβάνουσι, ἦτον ἀδύνατον πλέον νὰ υποφέρωμεν [...] τὴν σκληρὰν τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους μάστιγα, ἥτις ἤδη τέσσαρας περίπου αἰῶνας ἐπάταξε τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ἀντὶ τοῦ λόγου τὴν θέλησιν ὡς νόμον γνωρίζουσα, δῶκει καὶ διέταττε τὰ πάντα δεσποτικῶν καὶ αὐτογνωμόνως [...]

Ὁ κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμος ἡμῶν [...], εἶναι πόλεμος εθνικός, πόλεμος ἱερός, πόλεμος τοῦ ὁποῖου ἡ μόνη αἰτία εἶναι ἡ ἀνάκτησις τῶν δικαίων τῆς προσωπικῆς ἡμῶν ἐλευθερίας, τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς τιμῆς, τὰ ὁποῖα, ἐνῶ τὴν σήμερον ὅλοι οἱ ευνομούμενοι καὶ γειτονικοὶ λαοὶ τῆς Ευρώπης τὰ χαίρουσι, ἀπὸ ἡμᾶς μόνον ἡ σκληρὰ καὶ ἀπαραδειγμάτιστος τῶν ὀθωμανῶν τυραννία ἐπροσπάθησε με βίαν ν' ἀφαιρέσῃ [...] Δίκαια τὰ ὁποῖα ἡ φύσις ἐνέσπειρε εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ ὁποῖα οἱ νόμοι, σύμφωνοι με τὴν φύσιν καθιέρωσαν [...] δίκαια, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπαύσαμεν με τὰ ὅπλα νὰ υπερσπιζώμεθα ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅπως οἱ καιροὶ καὶ αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον.

Ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν τῶν φυσικῶν δικαίων ὁρμώμενοι, καὶ θέλοντες νὰ ἐξομιωθῶμεν με τοὺς λοιποὺς συναδελφοὺς μας Ευρωπαίους χριστιανούς, ἐκινήσαμεν τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων, [...]

Καὶ νὰ ἀναφανώμεν ὡς ἔθνος ἐνώπιον πάντων τῶν ευνομιουμένων λαῶν καὶ ἀπάσης τῆς Οἰκουμένης [...]

[...] οὗτοι λοιπόν, ἐν Ἐθνικῇ Συνελεύσει σκεφθέντες καὶ μελετήσαντες ἰκανῶς περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ὠργάνισαν μίαν Προσωρινὴν Διοίκησιν, καθ' ἣν ἡ Ἑλλάς ἀπάσα μέλλει νὰ κυβερνηθῇ ἐφεξῆς. Ταύτην οφείλουσιν ὅλοι οἱ λαοί, κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ν' ἀναγνωρίζωσι Μόνην ἐννομον καὶ ἐθνικὴν Διοίκησιν ἀναλόγως προσφερόμενοι [...]

[σ. 142-143] Διακήρυξις τῆς ΕΘΝΙΚΗΣ Β΄ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ 18 Ἀπριλίου 1823

Τρίτον ἤδη χρόνον διαρκεῖ ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἐθνικός τῶν Ἑλλήνων πόλεμος [...] ἐνῶ [...] ὁ κρότος τῶν ἡμετέρων ὀπλων, ἀντηγήσας, διέταραξε τὸ Βυζάντιον, εὐτύχησε τὸ ἔθνος νὰ διακηρύξῃ ἐν Ἐπιδαύρῳ κατὰ πρότον ὡς ἔθνος, τὴν ἀνεξαρτησίαν του, νὰ νομοθετήσῃ καὶ ἐθνικὴν νὰ καταστήσῃ Διοίκησιν [...]. Πρὶν διαλυθῇ ἡ Συνέλευσις [...] δὲν μένει, εἰμὴ νὰ διακηρύξῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τοῦ ὁποῖου νομίμως φέρει τὴν πληρεξουσιότητα, καὶ κηρύττει σήμερον κατ' ἐπανάληψιν, ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, τὴν πολιτικὴν τῶν Ἑλλήνων ὑπαρξίν καὶ ἀνεξαρτησίαν, δια τὴν ἀνάκτησιν

της οποίας έχυσε το **έθνος** και χύνει αίματα ποταμηδόν, με αμετάθετον απόφασιν όλοι, όλοι οι Έλληνες, ή να επαναλάβωμεν αυτήν, κατά τα **απαράγραπτα δικαιώματά μας, από τον άρπαγα Σουλτάνον και να ανεξαρτηθώμεν εντελώς έθνος χωριστόν, αυτόνομον και ανεξάρτητον** αναγνωριζόμενοι, δια την δόξαν της αγίας ημών πίστεως και την ευτυχίαν των ανθρώπων, ή με τα όπλα εις τας χείρας [...] να καταβώμεν εις τους τάφους, αλλά **Χριστιανοί και ελεύθεροι**, καθώς ανήκει εις ανθρώπους πάτριον έχοντας τον βάρβαρον να καταπολεμώσι και την **πατρίδα** να απελευθερώσι. [...]

[σ. 260-262] 17 Απριλίου 1826

Γ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

(Διακήρυξη του Εκτελεστικού για παράδοση της διακυβέρνησης στις δύο επιτροπές)

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Διακηρύττει

[...] Η Διοίκησις [...] παραδίδει από την σήμερον τα ηνίας της κυβερνήσεως και την διοίκησιν των μεγάλων συμφερόντων του έθνους εις τας ειρημένας δύο επιτροπάς, των οποίων τα μέλη, εκλελεγμένα δια των νομίμων πληρεξουσίων αυτού, είναι άξια της γενικής εμπιστοσύνης και ως τοιαύτα, πρέπει να απολαμβάνουν το σέβας και την υπόληψιν όλου του **έθνους**. [...]

[σ. 202- 203, αριθ. 18]

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ Γ' ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

Διακηρύττει

[.] Η ασφάλεια των ελληνικών λαών, η βάση της πολιτικής των υπάρξεως έπρεπε να ελκύση και είλκυσεν όλην την προσοχήν της Εθνικής Συνελεύσεως, ήτις αναβάλλουσα προς το παρόν τας περί του πολιτεύματος εργασίας της, έψευσε να βάλη εις ενέργειαν όλας τας φυσικάς και ηθικάς δυνάμεις του **έθνους** [...] **Έλληνες!** [...] είναι χρέος ιδικών σας. [...] να πείθεσθε εις την καθεστώσαν διοίκησιν [...]. Άνδρες και νέοι, όσοι **σεμνύνεσθε με του Χριστού το όνομα, όσοι έχετε αίμα ελληνικόν εις τας φλέβας σας,** οπλίσατε τους ισχυρούς βραχίονας εναντίον του μισητού βαρβάρου, εναντίον του ασπόνδου εχθρού του **ελληνικού** ονόματος [...] **Έλληνες!** [...] Ας δείξωμεν και πάλιν, ότι είμεθα **Χριστιανοί**. Ότι είμεθα **Έλληνες**, πιστοί εις τον όρκον μας, σταθεροί εις την απόφασίν μας [...]

[σ. 268-270]

Γ' ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διακηρύττει

Εάν η πτώσις του μεσολογγίου εξέθετο το **έθνος** των Ελλήνων εις τον έσχατον κίνδυνον, η Γ' Εθνική Συνέλευσις [...] έταξεν επί κεφαλής των πραγμάτων της κινδυνευούσης **πατρίδος** τα συγκροτούντα την Διοικητικήν επιτροπήν μέλλη. [...] Μεγάλα και πολυειδή

εμπόδια απήντησε καθ' όλον αυτό το διάστημα η Διοίκησης εις τας εργασίας της, τα οποία εδολοπλοκούσαν η ιδιοτέλεια και η φιλαρχία. Αι μηχανορραφίαι αύται εκολόβωσαν τας εργασίας της, αλλά δεν ίσχυσαν, χάρις εις τον προστάτην της Ελλάδος Θεόν, και να τας ματαιώσουν. Ενισχυμένοι οι Έλληνες ουρανόθεν και εφωδιασμένοι με άφθονα εφόδια τροφής και πολέμου, τα οποία ο ένθερμος φιλελληνισμός της χριστιανικής Ευρώπης εχορήγησεν ανέστησαν, και εναντίον τόσων ραδιουργιών, την πεσούσαν Στερεάν Ελλάδα[...]

[σ. 235-236] (Έγγραφο Κρητών προς τη Γ' Εθνική Συνέλευση της Επιδαύρου, 10 Απριλίου 1826)

Προς την Εθνικήν των Ελλήνων Γ' Συνέλευσιν

[...] Κύριοι! Ως πληρεξούσιοι των Κρητών, παρουσιάζομεν την Κρήτην έν από τα σημαντικώτερα της Ελλάδος τμήματα, εις του οποίου το βάρος, οπόταν είναι ενωμένον με τα δικαιώματά του με το λοιπόν έθνος, είναι ικανόν μέρος των χρεών του έθνους. Παρουσιάζομεν υπέρ τας διακόσιας χιλιάδας χριστιανούς Έλληνας, παρουσιάζομεν αρείτολμους πολεμιστάς, οίτινες έπεμψαν εις τον Άδην περίπου των τριάκοντα πέντε χιλιάδων οπλοφόρων Τούρκων, οίτινες υπέφερον τρεις αναβάσεις του Αιγυπτίου σατράπου [...] Ας μη υποφέρη η Συνέλευσις ν' αδικηθή η Κρήτη, καθώς μήτε κανέν άλλο μέρος της Ελλάδος, διότι αυτή εμπορεί να μη αδικηθεί, αδικεί όμως το έθνος αυτό καθ' αυτό.

[σ. 238- 239] Έγγραφο πληρεξουσίων Ηπείρου προς τη Γ' Εθνική Συνέλευση της Επιδαύρου, 13 Απριλίου 1826)

Προς την Εθνικήν των Ελλήνων Γ' Συνέλευσιν

Επειδή η Ήπειρος έχει το δικαίωμα να καταταχθή εις τον χορόν των ελευθέρων επαρχιών της ελληνικής επικρατείας, δια τας πολλές θυσία, τας οποίας έκαμε και κάμνει υπέρ του ιερού τούτου αγώνος, απεφασίσαμεν προ πολλού να στείλωμεν οκτώ πληρεξουσίους [...] Το Σούλι άρχισε τον ιερόν αγώνα τέσσαρας μήνας προ των άλλων μερών ης Ελλάδος [...] και ούτως έγινε η Ήπειρος το θέατρον του πολέμου το προτύργιον της Ελλάδος. Αφού δε επολέμησαν πολύν καιρόν ενθόξως και με ηπειρωτική ανδρείαν [...] όσοι διεσώθησαν αό το ξίφος του Άρεως, απέρασαν με τας φαμίλιας των εις την Δυτικήν Ελλάδα, δια να συναγωνισθούν μετά των λοιπών Ελλήνων. Επρόσφεραν εις όλον αυτό το διάστημα σημαντικές εκδουλεύσεις εις το Έθνος [...] Διατί, λοιπόν, η Ήπειρος, [...] να είναι εκτός της Ελληνικής ολομελείας και να υστερήται της ελληνικής πολιτείας τα διακιώματα.[...];

[σ. 511] (Αναφορά πληρεξουσίων Ερμούπολης περί πολιτικών δικαιωμάτων στη Γ' Εθνική Συνέλευση Τροιζήνας 11 Απριλ. 1827)

Όλα τα ευνομούμενα έθνη, όσα χαίρουσι πολιτικήν ελευθερίαν, την υπεστήριξαν και την διατηρούσι με την δικαίαν, κατά αναλογίαν, διανομήν των πολιτικών εκάστου δικαιμάτων. Εις τοιαύτην βάσιν επιστηριζόμενοι οι κάτοικοι της Ερμουπόλεως [...]

ανέγειρον δια πάντων πατρίδα την Ερμούπολιν,[...και διότι είναι γνήσιοι Έλληνες, την αυτην προστασίαν των νόμων και τα αυτά των λοιπών Ελλήνων πολιτών δικαιώματα [...]

[σ. 523] (Αναφορά ελεύθερων Σμυρναίων περί αντιπροσώπων στη Βουλή και περί ίδρυσης πόλης, στην Γ΄ Εθνική Συνέλευση Τροιζήνας 1 Μαΐου 1827)

Είναι παρά πάντων ομολογούμενον, ότι η Σμύρνη εχρημάτισε μία από τας ολίγας πόλεις της Ελλάδος, αι οποίαι συνεισέφερον τα μέγιστα εις την διατήρησιν και την μετάδοσιν των φώτων εις την λοιπήν Ελλάδα.

Αι τότε επιτόπια περιστάσεις ανέδειξαν την Σμύρναν [...] κοινόν κέντρον, όπου συνείρχοντο όλοι σχεδόν οι τότε τυραννόμενοι των ήδη ελευθέρων μερών ομογενείς[...]

Οι έξωθεν ερχόμενοι απελάμβανον τα δικαιώματα της γενεθλίου ημών γής με περισσοτέραν έκτασιν, παρ' όσην απελάμβανον οι αυτόχθονες [...]

[...]Οι Σμυρναίοι [...] έτρεξον ευχαρίστως εις τα ήδη ελεύθερα μέρη της Ελλάδος δια να συναγωνισθώσιν εις τούτον τον κοινόν και ιερόν αγώνα με την πεποίθησιν ότι, όπου αυτοί και οι ομογενείς αυτών, εκεί και η πατρίς. [...]

Εμφανιζόμεθα σήμερα [...] εκζητούντες [...] το να αντιπαρεισάξωμεν τον αντιπρόσωπόν μας, δια να ημπορώμεν και ημείς, καθό Έλληνες και ελεύθεροι να αναφανώμεν γνήσιοι μέτοχοι των αγαθών της αυτονομίας [...]

3. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΚΑΛΤΕΖΩΝ, 21. Μαΐου 1821

Ι. Φιλήμονος, Δοκίμιον περί της Ελληνικής Επανάστασεως, τ. 3, σ. 295-297

ΠΑΤΡΙΣ

Η γενική ευταξία των υποθέσεων της πατρίδος μας Πελοποννήσου, και η αισία έκβασις του προκειμένου ιερού αγώνος περί της σεβαστής ελευθερίας του Γένους μας, επειδή και αναγκαίως απήτουν την γενικήν συνέλευσιν και σκέψιν, συνηθροίσθημεν επί τούτου οι υπογεγραμμένοι από μέρους των επαρχιών μας, έχοντες και την γνώμην όλων των απόντων μελών, κατά την σεβαστήν μονήν των Καλτετζιών.

Κατ' εύλογον κοινήν ημών γνώμην και απόφασιν, και όλων των απόντων, εκλέξαντες τους φιλογενεστάτους Κυρίους τον τε άγιον Βρυσθένης Θεοδώρητον, [...]και πάντες οι άνωθεν επέχοντες την Γερουσίαν όλου του δήμου των επαρχιών της Πελ/σου, [...] να συσκέπτωνται, προβλέπωσι και διοικώσι, και κατά το μερικόν και κατά το γενικόν, άπάσας τας υποθέσεις, διαφοράς και παν ό,τι συντείνη εις την κοινήν ευταξίαν, [...]

4. Έλληνες και Ξένοι κατά την Νομικήν Διάταξιν της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος ή Οργανισμού του Αρείου Πάγου, Γερουσίας της Ανατολικής Ελλάδος (συντάχθηκε με πρωτοβ. του Αλ Μαυροκορδάτου)

Ηλ. Κυριακόπουλος, Τα Συντάγματα της Ελλάδος, Αθ. 1960, σ. 641-642

Τμήμα Α΄, Κεφ. Πρώτον, Πολιτικά

Α΄ -ΟΣΟΙ κάτοικοι της Ελλάδος πιστεύουσιν εις Χριστόν είναι Έλληνες.

Β΄ -Όσοι πατρόθεν, ή μητρόθεν, ή εμφοτέροθεν από Έλληνας καταγόμενοι, εγεννήθησαν ή εμετοίκησαν εις την ξένην γην, άν οίκοθεν επιστρέψωσιν εις την Ελλάδα,

είναι Έλληνες· και αν, αφού επισημως προσκληθώσιν από την Διοίκηση της Ελλάδος, επιστρέψωσιν οίκαδε εντός του προσδιορισθησομένου καιρού, είναι Έλληνες· αν όμως ούτε οίκοθεν, ούτε προσκληθέντες, έλθωσιν εν καιρώ (εκτός μόνον αν προφανή εμπόδια έχωσι) ζημιούνται αυτοί και οι απόγονοι αυτών το Εθνικόν Ιερόν δικαίωμα.

Γ' - Έλλην δεν ημπορεί να λάβη εντός της Ελλάδος, ξένον υπούργημα, ή ξένην υπεράσπισιν.

Δ' - Όλοι οι Έλληνες εις όλα τα αξιώματα και τιμάς της Ελλάδος έχουσι το αυτό δικαίωμα· δοτήρ δε τούτων μόνη εκάστου η αξιότης.

Ε' - Ο πολιτογραφούμενος λαμβάνει ταύτα τα χρέη και δικαιώματα με τους αυτόχθονας Έλληνας.

ΣΤ' - Όστις Χριστιανός κατοικήσει πέντε χρόνους αδιακόπως εις την Ελλάδα, αν δεν διέφυγε καταδρομήν των νόμων όθεν ήλθεν· αν εις το διάστημα της πενταετούς ταύτης διατριβής δεν εφάνη υπόπτου ήθους, έχει το δικαίωμα της πολιτογραφίας.

Ζ' - Όστις Χριστιανός κάμει μεγάλην τινά εκδούλευσιν εις την Ελλάδα, έχει αμέσως το δικαίωμα της πολιτογραφίας.

Η' - Όστις Χριστιανός εν ειδήσει του Αρείου Πάγου, εκχερσώσει γην οκτώ ζευγαρίων, και σπείρει αυτήν εις ένα δωδεκάμηνον, έχει το δικαίωμα της πολιτογραφίας, επί προσθέσει δικαιωμάτων προς τον εκχερσώσαντα όσα και οία θεσπίσει η Εθνική Βουλή.

Θ' - Ο πολιτογραφούμενος ορκίζεται εις την παρούσαν νομικήν διάταξιν, αν δεν είναι Έλλην.

Ι' - Ο Αρειος Πάγος δύναται να πολιτογραφήση κατά τα ΣΤ', Ζ', Η', και Θ' δεν δύναται όμως ελευθέρως να προσδιορίση εις επαρχίαν να δεχθή κάτοικον τον πολιτογραφέντα· εις τούτο ζητείται προηγουμένως η συγκατάνευσις της επαρχίας εκείνης

ΙΑ' - Εκάστη επαρχία έχει το δικαίωμα επίσης να πολιτογραφήση πάντα Έλληνα μη κατοικούντα το έδαφός της, και φαμελίαν ολόκληρον, και φαμελίας πολλάς συγχρόνως, ή δια αμοιβήν μεγάλων εκδουλεύσεων προς την επαρχίαν μερικών, ή προς την Ελλάδα γενικώς, ή επί συμφωνία να εκχερσώσωι γην, ή επί συμφωνία τινί ωφελίμω· ομοίως έχει το δικαίωμα να πολιτογραφήση κατά ΣΤ, Ζ, Η, Θ, αλλ' εν γένει η επαρχία δεν δύναται να πολιτογραφήση Χριστιανούς άλλους, και όχι της Ανατολικής Εκκλησίας, άνευ της συγκαταθέσεως του Αρείου Πάγου. Ο πολιτογραφούμενος πάλιν δεν χάνει δι' αυτό τούτο εις την ιδίαν του πατρίδα το δικαίωμα, ουδ' εις άλλην επαρχίαν, εις όσας συμπέσει να πολιτογραφηθή.

ΙΒ' - Όσοι κάτοικοι της Ελλάδος δεν πιστεύουσιν εις Χριστόν είναι Μέτοικοι.

ΙΓ' - Μέτοικος εις μόνα τα πολεμικά έχει εισοδον, ουδέποτε όμως Αρχηγός στρατού γίνεται, ουδέ δια μίαν στιγμήν.

ΙΔ' - Μέτοικος διαφοράν δεν έχει καμμίαν από τον Έλληνα ως προς τους νόμους και την ενέργειαν αυτών.

ΙΕ' - Μέτοικος ούτ' εκλεκτής, ούτ' εκλεκτός είναι εις την Ελλάδα.

ΙΣΤ' - Μέτοικος δύναται να έχη ακίνητον κτήμα εις το Ελληνικόν έδαφος.

ΙΖ' - Όσοι χριστιανοί κάτοικοι της Ελλάδος, έχουσιν εντός της Ελλάδος ξένα υπουργήματα, και ξένην υπεράσπισιν είναι Ξένοι.

ΙΗ' - Ξένος δεν δύναται να έχη ακίνητα κτήματα εις το Ελληνικόν έδαφος, ούτ' αμέσως ούτ' εμμέσως.

ΙΘ' - Ξένος δέν δύναται Ελληνίδα να συζευχθή.

Κ' - Ξένος δύναται αδιακόπως ή εκ διαλειμμάτων εις γενεάς γενεών να κατοική την Ελλάδα.

ΚΑ' - Ξένος οὐτ' εἰς πολιτικά, οὐτ' εἰς πολεμικά ἔχει εἰσοδόν.

ΚΒ' - Ξένος, οὐτ' εκλεκτής, οὐτ' εκλεκτέος εἶναι εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΚΓ' - Ξένος, διαφορὰν δὲν ἔχει καμμίαν ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ὡς πρὸς τοὺς Νόμους, καὶ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν.

ΚΔ' - Ξένος, ἀν Ἑλληνίδα ἐφθασε νὰ συζευχθῆ, ξένη αὐτὴ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς Νόμους, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ξένα, καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ξένοι.

ΚΕ' - Ὅστις ξένος παραιτούμενος ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπὸ ξένον ὑπουργεῖα καὶ ξένην ὑπεράσπισιν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἀναγνωρίζεται.

ΚΣΤ' - Ἀν καὶ ὅλας τὰς θρησκείας καὶ γλώσσας δέχεται ἡ Ἑλλάς, καὶ τὰς τελετὰς καὶ χρήσιν αὐτῶν κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἐμποδίζει, τὴν Ἀνατολικὴ ὁμῶς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν σημερινὴν γλῶσσαν μόναν ἀναγνωρίζει ὡς επικρατοῦσα θρησκείαν καὶ γλῶσσαν τῆς Ἑλλάδος.

Κεφ. Δεύτερον

Διακήρυξις Δικαιωμάτων καὶ χρεῶν τῶν Ἑλλήνων

Κάθε Ἕλλην ἔχει δικαίωμα ἀναμφισβήτητον καὶ ἀναλλοίωτον νὰ ζητῆ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ καὶ ἀσφάλειαν, καὶ ἡ Ἑλλάς ἀπὸ κάθε Ἕλληνα τὴν εὐπείθειαν καὶ δικαιοσύνην· [...]

5. Ἕλληνες κατὰ τὸ Προσωρινὸν Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ Α' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν (1.1.1822)

Κυριακόπουλος, *Τὰ Συντάγματα τῆς Ἑλλάδος*, σ. 33-34

Τμήμα Α'

Περὶ Θρησκείας

§ α' - Ἡ επικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· ἀνέχεται ὁμῶς ἡ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος πάσαν ἄλλην θρησκείαν, καὶ αἱ τελεταὶ καὶ ἱεροπραγαί ἐκάστης αὐτῶν ἐκτελοῦνται ἀκωλύτως.

Τμήμα Β'-

Περὶ τῶν Γενικῶν Δικαιωμάτων τῶν κατοίκων τῆς Ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος

§ β' - Ὅσοι αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος πιστεύουσιν εἰς Χριστόν, εἰσὶν Ἕλληνες, καὶ ἀπολαμβάνουσιν ἀνεὺ τινός διαφορὰς ὅλων τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

§ γ' - Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἰσὶν ὅμοιοι ἐνώπιον τῶν νόμων ἀνεὺ τινός ἐξαιρέσεως ἢ βαθμοῦ ἢ κλάσεως ἢ ἀξιώματος.

§ δ' - ὅσοι ἐξῶθεν ἐλθόντες κατοικήσωσιν ἢ παροικήσωσιν εἰς τὴν Ἐπικράτειαν τῆς Ἑλλάδος, εἰσὶν ὅμοιοι με τοὺς αὐτόχθονας κατοίκους ἐνώπιον τῶν Νόμων.

§ ε' - Ἡ Διοίκησις θέλει φροντίσει νὰ ἐκδώσῃ προσεχῶς νόμον περὶ πολιτογραφήσεως τῶν ξένων, ὅσοι ἔχουσι τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γίνωσιν Ἕλληνες.

§ στ' - Ὅλοι οἱ Ἕλληνες, εἰς ὅλα τὰ ἀξιώματα καὶ τιμὰς ἔχουσι τὸ αὐτὸ δικαίωμα· δοτῆρ δε τούτων μόνῃ ἡ ἀξίότης ἐκάστου.

§ ζ' - Ἡ ἰδιοκτησία, τιμὴ καὶ ἀσφάλεια ἐκάστου τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων.

ση - Όλοι αι εισπράξεις πρέπει να διανέμονται δικαίως εις όλας τας τάξεις και κλάσεις των κατοίκων, καθ' όλην την έκτασιν της Ελληνικής Επικρατείας· καμμία δε είσπραξις δεν γίνεται άνευ προεκδοθέντος Νόμου.

6. Έλληνες κατά τον Νόμο της Επιδαύρου, ήτοι Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος κατά την εν Αστρει Β' Εθνικήν Συνέλευσιν, (29. 3. 1822)

Κυριακόπουλος, ο.π., σ. 47-48

Τμήμα Α'

Κεφάλαιον Α'

Περί Θρησκείας

§ α' Η επικρατούσα θρησκεία εις την Ελληνικήν Επικράτειαν είναι η της Ανατολικής Ορθοδόξου του **Χριστού** Εκκλησίας· ανέχεται όμως η Διοίκησις της Ελλάδος πάσαν άλλην θρησκείαν, και αι τελεταί και ιεροπραγίαι εκάστης αυτών εκτελούνται ακωλύτως.

Τμήμα Β'

Κεφ. Β'

Περί των Πολιτικών Δικαιωμάτων των Ελλήνων

§ β'. Όσοι αυτόχθονες κάτοικοι της Επικρατείας της **Ελλάδος** πιστεύουσιν εις **Χριστόν**, εισίν Έλληνες, και απολαμβάνουσιν άνευ τινός διαφοράς όλων των πολιτικών δικαιωμάτων. Ομοίως **Έλληνές** εισι, και των αυτών δικαιωμάτων απολαμβάνουσιν, όσοι έξωθεν ελθόντες, και την **Ελληνικήν** φωνήν πάτριον έχοντες, και εις **Χριστόν** πιστεύοντες ζητήσωσι, παρρησιαζόμενοι εις τοπικην **Ελληνικήν** Επαρχίας Αρχήν, να εγκαταριθμηθώσι δι' αυτής εις τους πολίτας **Έλληνας**.

§ γ' Όσοι έξωθεν ελθόντες κατοικήσωσιν, ή παροικήσωσιν εις την Επικράτειαν της Ελλάδος, εισίν ίσοι με τους **Έλληνας** ενώπιον των Νόμων.

§ δ' Όλοι οι Έλληνες είναι δεκτοί επίσης εις τα πολιτικά και στρατιωτικά, και εις όλας εν γένει τας τιμάς· δοτήν δε τούτων μόνη εκάστου η αξιότης.

§ ε' Η ιδιοκτησία, τιμή, και ασφάλεια εκάστου **Έλληνο**, και παντός ανθρώπου, εντός της Επικρατείας ευρισκομένου, είναι υπό την προστασίαν των Νόμων.

§ στ'\

§ η' Οι **Έλληνες** έχουσι το δικαίωμα να κοινοποιώσιν άλλως τε και δια των τύπων τας δοξασίας των, αλλά με τους ακολούθους τρεις όρους

α' Να μη γίνεται λόγος κατά της **χριστιανικής** θρησκείας

β' Να μην αντιβαίνωσιν εις τας κοινώς αποδδεγμένας αρχάς της ηθικής

γ' Να αποφεύγωσι πάσαν προσωπικην ύβριν.

§ θ' Εις την **Ελληνικήν** Επικράτειαν ούτε πωλείται ούτε αγοράζεται άνθρωπος· αργυρώνητος δε παντός **γένους**, και πάσης θρησκείας, άμα πατήσας το **Ελληνικόν** έδαφος, είναι ελεύθερος, και από τον δεσπότην αυτού ακαταζήτητος.

§ ι' Κανένας δεν δύναται να βιασθή να διαφύγη το ανήκον κριτήριον.

§ ια' ...

§ ιβ' Η Διοίκησις **πολιτογραφεί** αλλοεθνείς κατά τους ακολούθους όρους

α' Να διατρίψωσι πέντε ολόκληρα έτη, και εις το διάστημα τούτο να μην αποδειχθώσι ποτέ εγκληματίαι, και να αποκτήσωσιν εντός του πενταετούς διαστήματος ακίνητα κτήματα εν τη Επικρατεία

β' Τα μεγάλα ανδραγαθήματα, και αι σημαντικά εκδουλεύσεις εις τας χρείας της **Πατρίδος**, ενούμεναι με την χρηστότητα των ηθών, είναι δικαιώματα ικανά εις πολιτογράφησιν

§ ιγ' Ο πολιτογραφούμενος απολαμβάνει αμέσως τα δικαιώματα, κατά τους §. Β' και στ' και η', το δε δικαίωμα του Παραστάτου μετά δέκα έτη της πολιτογραφήσεως.

7. Έλληνες κατά το Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος κατά την εν Τροιζήνι γ' Εθνικήν Συνέλευσιν (1827)

Κυριακόπουλος, όπ. σ. 61-62

Εν ονόματι της Αγίας και Αδιαιρέτου Τριάδος

Και τρίτον ήδη το **Ελληνικόν Έθνος**, εις Εθνικήν Συνέλευσιν συναγμένον, κηρύττει δια των νομίμων Πληρεξουσίων του ενόπιον Θεού και ανθρώπων, την Πολιτικήν αυτού ύπαρξιν και Ανεξαρτησίαν, και συσταίνει τας εξής Θεμελιώδεις αρχάς του Πολιτεύματός του.

Κεφ. Α'
Περί Θρησκείας

§ 1 Καθείς εις την **Ελλάδα** επαγγέλλεται την θρησκείαν ου ελευθε' ρως, και δια την λατρείαν αυτής έχει ίσην υπεράσπισιν. Η δε της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του **Χριστού** είναι Θρησκεία της Επικρατείας.

Κεφ. Β'
Περί της Ελληνικής Επικρατείας

2. Η Ελληνική Επικράτεια είναι μία και αδιαίρετος.
3. Σύγκειται από Επαρχίας.
4. Επαρχίαι της Ελλάδος είναι, όσαι έλαβον και θα λάβωσι τα όπλα κατά της Οθωμανικής δυναστείας.

Κεφ. Γ'
Δημόσιον Δίκαιον των Ελλήνων

5. Η **Κυριαρχία** ενυπάρχει εις το **Έθνος**: πάσα εξουσία πηγάζει εξ αυτού, και υπάρχει υπέρ αυτού.

6. **Έλληνες** είναι,

α' Όσοι αυτόχθονες της **Ελληνικής** Επικρατείας, πιστεύουσιν εις **Χριστόν**.

β' Όσοι από τους υπό τον Οθωμανικόν ζυγόν, πιστεύοντες εις **Χριστόν**, ήλθαν και θα έλθωσιν εις την **Ελληνικήν** Επικράτεια, δια να συναγωνισθώσιν ή να κατοικήσωσιν εις αυτήν.

γ' όσοι εις ξένας Επικρατείας, είναι γεννημένοι από πατέρα Έλληνα.

δ' Όσοι αυτόχθονες και μη, και οι τούτων απόγονοι, πολιτογραφηθέντες εις ξένας Επικρατείας πορ της δημοσιεύσεως του παρόντος Συντάγματος, έλθωσιν εις την Ελληνικήν Επικράτειαν, και ορκισθώσι τον Ελληνικόν όρκον.

ε' Όσοι ξένοι έλθωσι και πολιτογραφηθώσιν.

7. Όλοι οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον των νόμων.

8. Όλοι οι Έλληνες είναι δεκτοί, έκαστος κατά το μέτρον της προσωπικής του αξίας, εις όλα τα δημόσια επαγγέλματα, πολιτικά και στρατιωτικά.....

27 Κανένας τίτλος ευγενείας δεν δίδεται από την Ελληνικήν Πολιτείαν. Και κανείς Έλλην εις αυτήν δεν ημπορεί, χωρίς την συγκατάθεσιν του Κυβερνήτου, να λάβη υπόρρημα, δώρον, αμοιβήν, αξίωμα ή τίτλον παντός είδους από κανένα Μονάρχην, Ηγεμόνα, ή από εξωτερικήν Επικράτειαν.

28. Τα επίθετα Εκλαμπρότατος, Εξοχώτατος κτλ δεν δίδονται εις κανένα Έλληνα εντός της Επικρατείας.

Εις μόνον τον Κυβερνήτην δίδεται το επίθετον Εξοχώτατος, αλλά και τούτο συμπαύει με το αξίωμά του.

8. ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας, τ. 1, Α' Βουλευτική περίοδος 1822-1823

[σ. 336-337] Αργος, 8. 6. 1822

Προσωρινή Διοίκησις της Ελλάδος, Ο πρόεδρος του Εκτελεστικού

Πελοποννήσιοι και Σπαρτιάται! Από σας πρώτους άρχισε η ελευθερία της Ελλάδος, και πριν του ιερού τούτου πολέμου δεν έλειψαν από την θεοπροίκιστον πατρίδα σας τα ελληνικά φρονήματα. Υποκάτω εις τον πολυχρόνιον ζυγόν της τουρκικής τυραννίας, οποία και αν εστάθσαν του τυράννου αι καταδρομαί, ποτέ οι άρχοντές σας δεν έπαυσαν να πλεμούν με την πολιτικήν των φρόνησιν και με τον πατριωτικόν των ζήλον. Και εις αυτά ακόμη τα όρη και δάση της πατρίδος σας εσώζοντο λείψανα της αρχαίας ελληνικής ελευθερίας και σπέρματα της μελλούσης απολυτρώσεως. Εις την παρούσαν όμως περίστασιν φαίνεται κατ' εξαίρετον και φιλογένεια και το φιλελεύθερον των Πελοποννησίων. Άμα οπού οι Βουλευταί και Γερευσιασταί και λοιποί πρόκριτοί σας είδαν ότι οι ασεβείς και άπιστοι τύραννοι εβάλλησαν μ' όλα των τα δυνατά να εξαλείψωσι το Γένος των Χριστιανών απεφάσισαν ομογνωμόνως να εκστρατεύσωσι και οι ίδιοι, οι[...] Προλάβετε λοιπόν ανδρείοι Πελοποννήσιοι, ματαιώσαε τους σκοπούς των τυράννων σας [...] δείξατε εις όλον τον κόσμον ότι δεν υψώσατε την ιεράν σημαίαν της ελευθερίας από άλογον ενθουσιασμόν, αλλά με σταθεράν απόφασιν να πολεμήσητε τον τύραννον, να τον νικήσητε και να στερεώσατε την ελληνικήν ελευθερίαν. Πηγαίνετε εις τας Θερμοπύλας και στήσατε νέα τρόπαια νίκης. [...] Εις όλα αυτά έχετε σύμμαχον ακαταμάχητον και αυτόν τον Θεόν, ως μαχόμενοι υπέρ της αληθινής λατρείας του και υπέρ των θειων δικαιωμάτων της εθνικής ναεξαρτησίας. [...]

[σ. 339] Ερμιόνη, 12 Οκτ. 1822

Προσωρινή Διοίκησις της Ελλάδος

Φίλτατοι κάτοικοι της Πελοποννήσου. Μην υποφέροντες τον βαρύτατον ζυγόν της δουλείας, ελάβατε εις χείρας τα όπλα με σκοπόν να ζήσατε εις το εξής ελεύθεροι, καθώς

και οι προπάτορές μας, οι οποίοι όμως δεν εμετρούσαν ούτε κόπους, ούτε κίνδυνον, όταν η ανεξαρτησία των μικρών εκλονίζετο.[...]

Ο τίμιος ταυρός διεδέχθη ενδόξως την ημισέληνον, η δε φήμη μεταδίδουσα εις όλα τα **έθνη** του κόσμου τα μεγάλα ανδραγαθήματα, και εντελώς επιστομίζουσα τους πολλούς μας εχθρούς, σας έπλεκε τους αμάραντους των εγκωμίων στεφάνους, και η ανεξαρτησία έτρεχε να σας αναγκαλισθή εις αμοιβήν τηλικούτων ανδραγαθημάτων σας. [...] και ανεφάνητε πάλιν άξιοι Έλληνες και γεναίοι ως πρότερον.

Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας, τ. 1, Α΄ Βουλευτική περίοδος 1822-1823
[σ. 565, αριθ. 176]

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Ο ΕΠΑΡΧΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΗΝΟΥ

Προς τους κατοίκους της νήσου Σύρας
Τη 23 Ιουν. 1822 εν τη νήσω Τήνω

Σεμνυνόμενοι εις το όνομα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, γεννημένοι και αναθρεμμένοι εις την ελληνικήν γην και όντες δια τούτον γνήσιοι **Έλληνες**, έχοντες **παραδείγματα τους σεβαστούς Βασιλείς της Ευρώπης, και αυτόν τον μακαριώτατον Πάπα, την κεφαλήν των Δυτικών Εκκλησιών**, δεν αμφιβάλλω ότι έχετε ζήλον υπέρ πίστεως και πατρίδος, και χαίρετε μεν δια τα κατορθώματα των ομογενών κατά του βάρβαρου τυράννου, του εχθρού της αωμότητος πίστεως των **Χριστιανών** και της **πατρίδος**, έχετε δε προθυμίαν να φανήτε συναγωνισταί εις τον **ιερόν** αγώνα, και να λάβετε από τον αγωνοθέτην **Χριστόν** τους στεφάνους της δόξης, και από όλα τα φωτισμένα έθνη της Ευρώπης τους λαμπρούς επαίνους των **ελληνικών** ανδραγαθημάτων. Τούτο φρονεί περί υμών όλον το **Γένος** και ελπίζει να σας ιδή προθύμους συναγωνιστάς [...] (Οι γενναιότατοι ναύαρχοί μας), οίτινες **φρονούντες και μετρούντες υμάς Έλληνας**, απαιτούσι δια τον ελληνικόν στόλον πεντακόσια βαρέλια κρασί, καθώς όλοι οι ομογενείες συνεισφέροντες έκαστος κατά δύναμιν. Δεν ελπίζομεν ότι θέλετε κάμει άλλως, όταν **μάλιστα ιδήτε τον φρικτόν αφορισμόν του Μακαριωτάτου Πάπα**
[σ. 472-473] Βραχώρι 23. 2. 1822

(σ. 324, αρ. 356) 10. 4. 1822

Διακήρυξις

Προς τους γενναίους Ολυμπίους,

[...] η **χείρ του Υψίστου** μας ευλογεί και μας ενισχύει εις τον **ιερόν** τούτον αγώνα. Η **Ευρώπη**, φίλη της δικαιοσύνης, βλέπει ευνοϊκώς τα κινήματά μας και μας ενθαρρύνει. Δεν στέκει πλέον παρά εις ημάς του σκοπού μας η επιτυχία [...] Διοίκησιν εστερείτο η **Ελλάς** και οι εκλεκτοί του **έθνους** συναχθέντες, εσύστησαν διοίκησιν και **ορκίσθησαν έμπροσθεν του θεού των δυνάμεων** να υπακούωσιν εις αυτήν και να την υπερασπίζουν εις πάσαν περίστασιν.

Γενναίοι Ολύμπιοι, εμένετε έως τώρα ήσυχoi, αλλά δια να ορμίσετε μιαν ημέραν τρομερώτεροι κατά του κοινού εχθρού. [...]

Η Διοίκησης, ως κοινή μήτηρ φροντίζουσα υπέρ της κοινής ευτυχίας, αφαιρεί από τα τέκνα της τα εμπόδια ταύτα και σας αποστέλλει τα εις πόλεμον αναγκαία και τότε μαχόμενοι υπέρ της Ελλάδος, μάχεσθε και υπέρ του Ολύμπου, και σώζοντες τους άλλους, σώζετε εαυτούς. Κοινός ας είναι ο αγών, διότι κοινή ήτο και η δουλειά, και μία μόνη είναι η σωτηρία εις όλους η Νίκη![...]

Ολύμπιοι, εις τον Όλυμπον έθεσεν η μυθολογία τον σιχυρότερον απ' όλους τους θεούς. Εις τον Όλυμπον ας θέση και η Ιστορία τον ανδρειότερον λαόν των Γραικών.

Αν ποτέ από τας αστραπηφόρους κορυφάς του Ολύμπου έπιπτον οι κεραυνοί εις τον κόσμον έντρομον, κατά της κεφαλής των αδικών, από τας αυτάς πάλιν κορυφάς, ας πέσουν και τώρα ν' αποτεφρώσουν τον κλονούμενον κολοσσόν της Ταρταρικής αδικίας. Εν Κορίνθω, τη 10 Απριλίου 1822

[σ. 472-473] Βραχώρι 23. 2. 1822

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ Η ΓΕΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διακηρύττει

Κάτοικοι της Δυτικής Ελλάδος

Η γενική Συνέλευσις του Μεσολογγίου ενεπιστεύθη προς ημάς την κεντρικήν Διοίκησιν της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος. Τα μέρη τα οποία συνθέτουσι την κεντρική Διοίκησιν ταύτην, είναι τα ακόλουθα : τα Κράβαρα, το Καρπενήσιον, το Απόκουρον, το Βεννετικόν, ο Ζυγός, ο Βλοχός, το Ξηρόμερον, ο Βάλτος, η Βόνιτσα και όλα όσα εκτείνονται προς το Δυτικοβόρειον και ήθελον ελευθερωθή ακολούθως [...]

Η σεβαστή Βουλή της Ελλάδος εκήρυξε το έθνος ελεύθερον. Η Διοίκησης είναι ελευθέρα και ομοία με εκείνας των πεπολιτευμένων εθνών της Ευρώπης. Δια τούτο το βδελυρόν όνομα του ρ α γ ι ά πλέον εις την πατρίδα να μην ακούεται. Δια να εξαλείψομεν την ατιμίαν αυτήν ελάβομεν τα όπλα, εκάμαμεν και θέλομεν κάμει τόσας θυσίας. **Μάθετε λοιπόν ότι είσθε Χριστιανοί Έλληνες και με τοιούτον όνομα να κράζεσθε. Αυτό σας πρέπει αυτό είναι edικόν σας.[...]**

[σ. 541] Επίδαυρος 6. 1. 1822

Άνδρες Αθηναίοι χαίρετε

Σας εκαλέσαμεν εις την εν Σαλώνοις τοπικήν συνέλευσιν της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος άπαξ και δις, και δεν ηθελήσατε να συνέλθητε καθώς αι λοιπαί επαρχίαι, με τας οποίας σας συνδέει φυσικώς η θέσις της πατρίδος σας. Σας εκαλέσαμεν εις την ενταύθα εθνικήν, και ουδέ εις ταύτην άχρι τούδε εφάνητε. Ποία η αιτία[...] δεν εξετάζομεν, καίτοι δικαίωμα μέγιστον έχοντες. Ως αδελφοί, όμως και ζηλωταί πατριώται σας παρακινούμεν, [...] να στείλετε και υμείς Παραστάτας οπού έχουν να σταθούν εις την εθνικήν Βουλήν από μέρους σας, δια να συνδεθήτε με το Γένος, καθώς έκαμαν όλοι οι την σωτηρίαν της Ελλάδος φρονούντες Έλληνες, και να μην απάδητε μόνοι οι Αθηναίοι, οι απόγονοι εκείνων των αρχαίων Αθηναίων, οίτινες δια την κοινήν της Ελλάδος ελευθερίαν άφησαν εις την ορμήν των βαρβάρων την πόλιν τους, και δια να μην υποπέσητε εις την ευθύνην του Γένους [...]

